

Uitbundige bloei: oorzaak en gevolgen

— Pieter Schmidt en Meine Jacobi

Het zal de oplettende wandelaar en beheerder niet zijn ontgaan dat in het afgelopen voorjaar en zomer veel bomen (eik, berk, beuk, esdoorn, iep, gewone acacia, gouden regen, fruitbomen etc.) en heesters (sleedoorn, meidoorn, jeneverbes), maar ook meerjarigen als braam en framboos uitbundig hebben gebloeid. De oorzaak ligt in de warme en droge zomermaanden augustus en september van vorig jaar.

De uitbundige bloei deze zomer van allerlei bomen en struikensoorten heeft alles te maken met de zomer van 2003. De hoge temperatuur in de maanden augustus en september zorgt voor de vorming van veel bloemknoppen, veel meer dan in gewone zomers. Ook belichting lijkt een rol te spelen: randbomen en solitaire bloeien sterker dan bomen in de opstand. Slaagt vervolgens tijdens de bloei in het volgende jaar de bevruchting en de vruchtzetting, dan levert dat een zeer uitbundige vrucht en zaaddracht op. Hoe zwaar de zaaddracht is dit jaar, blijkt wel uit het feit dat in Duitsland bij beuk takbreuk opgetreden is. Deze zogenaamde Vollmast komt in Nederland eens in de 5 tot 6 jaren voor (1936, 1941, 1944, 1947, 1954, 1957 etc.) en heeft grote consequenties, zowel voor de boom zelf als voor het ecosysteem en de beheerder.

Een van de consequenties is dat bloemen en vruchten grote afnemers zijn van de geproduceerde fotosyntheseproducten. Die kunnen dus niet worden ingezet voor diktegroei en wortelgroei. Bovendien zitten de bloemen op plaatsen waar normaliter bladeren zitten (duidelijk te zien bij iep) waardoor er minder bladgroen is voor fotosynthese. Dat is vaak goed terug te zien in de dikte van de jaarringen. Zo vindt er een groeireductie plaats in het jaar van volmast tot 50 %, en in het volgende jaar tot 25 %.

Voor de individuele bomen en struiken zelf is de massale bloei en vruchtdracht dus minder positief maar voor de soort kan deze enorme verjonging natuurlijk wel een voordeel zijn. De grote 'regen' van vruchten en zaden, die

Meine Jacobi

in dit najaar te verwachten is, is een welkome aanvulling van de zaadvoorraad, zowel die in de bodem als die in de opslagruimte van de zaadhandelaar. Het is ook een grote voedselbron voor allerlei vrucht- en zaadeters als vogels, eekhoorns en muizen, die op hun beurt weer een dankbare prooi zullen zijn voor uilen (grotere legsels), vossen, wezels en hermelijnen. De Vlaamse gaai zal vele eikels verbergen als wintervoorraad en ze deels weer vergeten.

Ook de beheerder van bossen en bomen heeft te maken met de gevolgen van de uitbundige bloei. In volmastjaren zijn de kansen op een geslaagde natuurlijke verjonging beter: er zijn immers meer zaden. Bovendien worden in tussenjaren relatief meer zaden aangetast door predatoren. Wil de beheerder gebruik maken

van deze gave der natuur, dan is het nu tijd om na te denken om eventueel de onderste etages te verwijderen om zo meer licht te geven op de bodem. Verder is een lichte bodemverwonding te overwegen of een bekalking om zo een goed zaaibed te verschaffen. De beheerder van groeven (tweejarige kegel) kan het wat rustiger aan doen, hij moet volgend jaar aan de bak.

Buiten beschouwing blijft hier het effect dat deze extreem warme en droge zomer heeft op de genetische samenstelling van de opvolgende generatie, maar dat deze zomer selecteert, staat buiten kijf. ♦

Pieter Schmidt is redacteur van het Vakblad Natuur Bos Landschap, Meine Jacobi is selectionist en zaadproducent/handelaar.